

KAKO IZBRATI PRAVO IGRAČO ZA OTROKA

Igrače niso le zabava in užitek, ampak so izjemnega pomena za otrokov razvoj. Igrače in igra imajo pozitiven vpliv na otrokov **motorični, socialni, kognitivni in čustveni razvoj**. Otrok z igro spoznava svoje okolje.

Vendar izbira prave igrače, ki bo spodbujala otrokov razvoj, ni tako lahka. Danes imamo na voljo cel spekter igrač – miselne igre, plišaste igrače, lesene igrače, interaktivne igre in še mnogo drugih. Ustrezne igrače za otroka niso le tiste, ki so zanj zanimive, ampak tudi tiste, ki so oblikovane tako, da spodbujajo specifične otrokove zmožnosti. Ker je včasih staršem, prijateljem ali znancem težko presoditi, katera igrača bi bila najustreznejša, imajo te v trgovinah pogosto oznake, ki opredeljujejo ustrezno starost otroka za določeno igračo.

UPOŠTEVANJE OMEJITEV IN VARNOSTI PRI IZBIRI IGRAČ

Vsako leto približno 260 000 otrok, mlajših od dvanajst let, v ZDA obiše urgentsnega zdravnika zaradi poškodb pri ravnanju z igračami. Starostna priporočila in omejitve so torej zelo pomembne zaradi varnosti otrok. Najpogosteje gre za oznako, ki jo najdemo na igračah, ki niso primerne za otroke, mlajše od treh let. Gre predvsem za zelo majhne igrače, ki jih otroci lahko nesejo k ustom in nehote tudi pogoltnejo. Nevarnosti se pojavljajo pri morebitnem zaužitju magnetnih igrač, pri igračah z ostrimi robovi, vnetljivih igračah, pri igračah z vrvicami ali škodljivimi kemikalijami. Pomembno je, da to oznako skrbno upoštevamo, ker tako omogočamo varno igro z igračo.

PRIPOROČENA STAROST OTROKA, ZA KATERO JE POSAMEZNA IGRAČA PRIMERNA

Otrokova igra se skozi otrokov razvoj spreminja. Zato je pomembno, da izbiramo igrače, ki spodbujajo otrokov razvoj, hkrati pa ne presegajo njegovih sposobnosti. Skoraj na vseh igračah na trgovskih policah lahko opazimo priporočeno najmanjšo starost otroka, za katerega je igrača primerna. In kaj zares ta starostna priporočila pomenijo in na podlagi česa so oblikovana?

DOJENČKI DO 1. LETA STAROSTI

Že znani razvojni psiholog Piaget je prestavil razvojne faze otroka in opisal, kako se otroci pri določeni starosti najpogosteje igrajo. V prvem letu starosti naj bi bili otroci v fazi senzomotoričnega razvoja, kar pomeni, da najpogosteje raziskujejo svoje okolje z nošenjem predmetov v usta, tolčenjem s predmeti, metanjem po tleh, tresenjem. Dojenčkove sposobnosti od rojstva do prvega leta zelo hitro napredujejo, zato so najpogosteje igrače za najmlajše označene z bolj natančnimi priporočili, ki vsebujejo starost otroka v mesecih.

DOJENČKI DO 6. MESECA STAROSTI

Čeprav dojenček do šestega meseca starosti še nima popolnega nadzora nad gibi rok in nog in ima omejeno motoriko, je izbira igrač pomembna, saj raziskujejo s pomočjo čutov. Zato so pomembne igrače, ki dojenčka senzorno stimulirajo. Novorojenčki vidijo jasno le do razdalje 30 centimetrov, zato je pomembno, s katere razdalje kažemo otrokom predmete. Do tretjega meseca starosti novorojenčki pridobijo zmožnosti razlikovati osnovne barve. Prav tako raziskave kažejo, da radi gledajo in hitreje zaznavajo kontraste. Zato so **igrače za dojenčke velikokrat močnih barv ali močnih kontrastov**. V prvih šestih mesecih dojenčki spoznavajo glasove, materiale in vzorce. Raziskave so pokazale, da dojenčki do šestega meseca že prepoznajo, ko je izgovorjeno njihovo ime. Prav tako v tem času kategorizirajo glasove in se učijo, kdo povzroča glasove (očkov smeh), kako nastanejo (zvok, ko se krožnik razbije ob padcu na tla) ali katera igrača povzroča kakšen zvok (zvok ropotuljice ob dotiku). Zato igrače, namenjene najmlajšim, velikokrat **oddajajo zvok**: ropotuljice ali na primer igrače, ki visijo nad posteljico. Vsaj do šestega meseca starosti dojenčki še nimajo drobne motorike tako razvite; običajno so zato **igrače večje**, da lahko z njimi upravljajo. Ker še spoznavajo različne materiale in raziskujejo predmete na otip, so za raziskovanje primerne **igrače raznolikih materialov**. Lahko so plišaste, mehke, plastične, lesene ...

NEKAJ IDEJ ZA PRIMERNE IGRAČE:

- ropotuljice
- aktivne viseče igrače, igralni centri (igrače, ki visijo nad dojenčkom ali so pripete na dojenčkov voziček)
- plišaste igrače
- žoge (mehke, premera vsaj 4 centimetre)
- lutke, punčke, če nimajo spuščениh las

OD 6 – 9. MESECA STAROSTI

Med šestim in devetim mesecem starosti dojenčki običajno že lahko sedijo in zato bolj aktivno ravnajo z igračkami. Prav tako postaja zaznavanje socialnega sveta bolj prefinjeno – ločijo znane ljudi od neznanih, prepoznajo že mamo po videzu. Starši se lahko aktivneje igrajo z dojenčkom, saj lahko ta že začne uporabljati enostavne geste, določene zvoke, imitira in izraža želje (z gestami, zvoki). Pri tej starosti že lahko sodelujejo pri skupnem branju večjih slikanic. Še vedno so primerne igrače, ki spodbujajo senzorično raziskovanje, npr. igrače, ki ob pritisku, tresenju ali stisku proizvedejo različne glasove. Poleg tega jim lahko ponudimo **igračke, ki se zlagajo**, kot so mehke kocke. Te lahko pomagajo razvijati drobno motoriko. Dojenčki se v tem obdobju prav tako radi igrajo z igračkami, ki **jih potiskajo**. Pri igri spoznavajo koncept vzroka in posledice (ko pritisnem na gumb, bo igrača zaigrala) ter koncept namena (če želijo voziček potisniti na desno stran sobe, ga morajo tam med potiskanjem tudi usmeriti).

NEKAJ IDEJ ZA PRIMERNE IGRAČE:

- igrače, ki oddajajo glas na pritisk (npr. večje škatle z gumbi)
- kocke za zlaganje (mehke, gumijaste ali lesene)
- žoge (večje od 4 centimetrov)
- plišaste igrače
- ropotuljice
- grizala
- večje igrače za v kopalno kad
- velika vozila za potiskanje
- večje ročne lutke (za uporabo z odraslimi)
- stacionarno ogledalo

OD 9. MESECA DO 1. LETA

Med devetim mesecem in prvim letom starosti dojenčki pospešeno razvijajo pincetni prijem. To pomeni, da se naučijo, kako predmet prijeti s palcem in kazalcem iste roke. To jim omogoča bolj fino motoriko in zato **upravljanje z manjšimi predmeti**. Prav tako se nadalje razvija koordinacija med pogledom in motoriko oziroma nadzorovano gibanje udov. Dojenčki so postopoma tudi mobilnejši – lahko stojijo, kmalu pa bodo tudi že hodili. Priporočena je uporaba vseh prej omenjenih igrač, s tem da sedaj lahko sami premikajo tudi manjše igrače, **gradijo, sestavljajo zelo enostavne sestavljanke in razvrščajo**. Dojenčki pri tej starosti vedno več vokalizirajo in se zato lahko aktivneje vključijo v igro glasov in imitacije z odraslimi. Pomembno je, da se z dojenčkom pogovarjamo in beremo otroške knjigice ali slikanice, da spodbujamo njihov govorni razvoj.

VIR: LESEN KAMION LENJA.

NEKAJ IDEJ ZA PRIMERNE IGRAČE:

- večje voščenke in papir
- vagoni, vlaki in ostala vozila za vlečenje
- igrače za potiskanje (kompaktne igrače z velikimi kolesi)
- igrače za grajenje stolpov, enostavnih oblik
- enostavne sestavljanke (npr. iz tri do pet delov)
- poganjalci (igrača brez pedal za porivanje z nogami)
- igrače razvrščanja oblik
- igrače presenečenja (npr. igrače, ki se ob pritisku odprejo)
- Igrače z obračanjem gumbov
- Igrača telefon

VIRI

- Bantz, D. L. (1993). Teaching families to evaluate age-appropriate toys. *Journal of Pediatric Health Care*, 7(3), 111–114. doi:10.1016/0891-5245(93)90089-z
- Brown, A. M. (1990). Development of visual sensitivity to light and color vision in human infants: A critical review. *Vision Research*, 30(8), 1159–1188. doi:10.1016/0042-6989(90)90173-i
- Dosman, C. F., Andrews, D., in Goulden, K. J. (2012). Evidence-based milestone ages as a framework for developmental surveillance. *Paediatrics & child health*, 17(10), 561–568. <https://doi.org/10.1093/pch/17.10.561>
- Goodson, B. in Bronson, M. (1997). Which Toy for Which Child: A Consumer's Guide for Selecting Suitable Toys, Ages Birth through Five. Consumer Product Safety Commission, Washington, DC.
- Guyton, G. (2011). Using Toys to Support Infant-Toddler Learning and Development. NAEYC. Pridobljeno s <https://educate.bankstreet.edu/faculty-staff/6>
- Mandel, D. R., Jusczyk, P. W., & Pisoni, D. B. (1995). INFANTS' RECOGNITION OF THE SOUND PATTERNS OF THEIR OWN NAMES. *Psychological science*, 6(5), 314–317. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.1995.tb00517.x>
- Richards, M. N., Putnick, D. L., Bradley, L. P., idr. (2020). Children's utilization of toys is moderated by age-appropriateness, toy category, and child age. *Applied Developmental Science*, DOI: 10.1080/10888691.2020.1760868
- Scharf, R. J., Scharf, G. J., in Stroustrup, A. (2016). Developmental Milestones. *Pediatrics in Review*, 37(1), 25–38. doi:10.1542/pir.2014-0103
- Tu, Y. (2012). Toy-related deaths and injuries: Calendar year 2012. Directorate for Epidemiology, U.S. Consumer Product Safety Commission.